

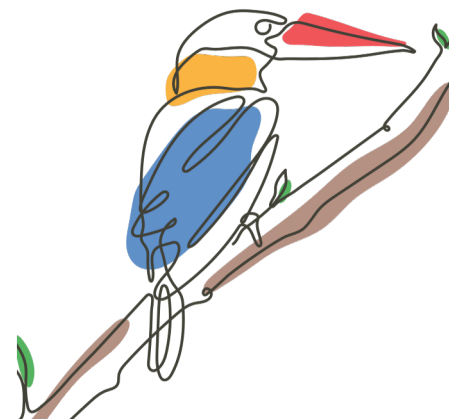
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

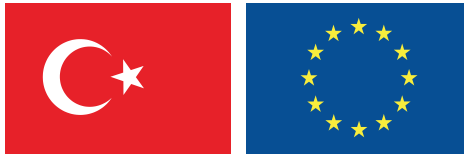

Konak

POLİTİKA ÖNERİSİ

Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

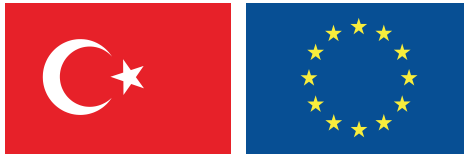
Yönetici Özeti

Bu çalışma, Konak ilçesinde atık yönetimi ve atık dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilir kent politikalarına nasıl entegre edilebileceğini analiz etmektedir. Çalışma kapsamında, atık dönüşümün çevresel sürdürülebilirlik açısından kritik önemde olduğu vurgulanmakta; özellikle gençlerin bu süreçte daha etkin roller üstlenebileceği ifade edilmektedir. Gençlerin dijital teknolojilere olan yatkınlığı ve değişen tüketim alışkanlıkları, onları bu dönüşümün potansiyel aktörleri haline getirmektedir.

Çözüm önerileri çeşitlilik arz etmekte olup, yerel yönetimlerin doğrudan uygulayabileceği niteliktedir. Konak Belediyesi özelinde önerilen uygulamalar arasında; dönüşüm kutularının sayısının artırılması, özel atık türleri (örneğin elektronik ve tehlikeli atıklar) için ayrı toplama ve dönüşüm altyapılarının oluşturulması, organik atıkların değerlendirilmesine yönelik sistemlerin geliştirilmesi gibi önlemler yer almaktadır.

Dijital teknolojilerin kullanımı, örneğin atık dönüşüm otomatları ve mobil uygulamalar, genç nüfusun atık dönüşümü süreçlerine katılımını artıracak araçlar arasında değerlendirilmektedir. Bu tür teknolojik uygulamalar, kullanıcı alışkanlıklarını dönüştürme potansiyeli taşıdığı için özellikle gençler arasında farkındalığın artırılmasına katkı sağlayabilir. Çalışma, bu tür dijital ve yerel ölçekli müdahalelerin, kentsel atık yönetimi politikalarının etkinliğini artırabileceğini öne sürmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Giriş

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından uygulanan Sivil Katılım Projesi kapsamında hibe desteği alan, Konak Belediyesi paydaşlığında Sosyal İklim Derneği yürütücülüğündeki “Youth Act4Climate – İklim İçin Gençlik Hareketi” kapsamında 8 Nisan’da düzenlenen Konak Genç İklim Forumu’na katılan gençler, forum süresince Konak ilçesindeki Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Atık Dönüşüm Süreçlerinin Enerji İhtiyacı sorununa ilişkin görüş ve çözüm önerilerini paylaşmıştır.

Atık yönetimi ve atık dönüşümü, günümüz çevresel sorunlarının başında yer almaktadır. Özellikle kentleşmenin yoğun olduğu alanlarda atık üretimi hızla artarken, bu atıkların doğru yönetilmemesi çevre, sağlık ve ekonomi üzerinde ciddi olumsuz etkiler doğurmaktadır. Konak Belediyesi sınırları, İzmir’in tarihi ve kültürel merkezini barındırmasıyla birlikte yoğun nüfusu ve sosyal hareketliliğiyle dikkat çeken bir yerleşim alanıdır. Bu yoğunluk, atık üretimini artırmakta ve sürdürülebilir dönüşüm sistemlerine olan ihtiyacı daha da acil hale getirmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Atık Yönetiminde İzmir

Türkiye, atık yönetimi konusunda son yıllarda önemli adımlar atmış ve çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016–2023) buna örnek olarak verilebilir. Bu çabalar, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda çevresel etkilerin azaltılması ve kaynakların verimli kullanılması amacıyla şekillenmiştir. Buna rağmen atıkların uygun şekilde ayrıştırılmaması, dönüşüm oranlarının düşük olması ve bazı bölgelerde atık yönetimi altyapısının yetersizliği gibi sorunlar da mevcuttur.

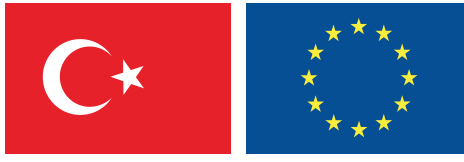
İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük ili olarak hem nüfus yoğunluğu hem sanayi, turizm ve ticaret alanındaki etkinliği nedeniyle yüksek miktarda atık üretmektedir. İzmir'in merkezi ilçelerinden biri olan Konak, konumunun kent merkezinde olması ve tarihi-kültürel dokusunun yanı sıra idari merkezleri barındırması sebebiyle atık üretiminin en yoğun olduğu bölgelerden biridir.

Bu politika önerisi, Konak ilçesi özelinde atık yönetimi ve atık dönüşümün enerji üretimine katkısını ele alarak sürdürülebilir kent politikalarına yönelik somut öneriler geliştirmeyi hedeflemektedir.

Yetersiz atık yönetimi ve dönüşüm stratejilerinin yol açtığı çevresel sorunlar ve iklim değişikliğine etkisi, büyük şehirlerde yaşayan gençleri doğrudan etkileyen sorunlardan biridir. Konak'ta dönüşüm alışkanlıklarının yetersizliği çevresel korunma ve sürdürülebilirliği olumsuz etkilemektedir. Konak ilçesinde yaşayan gençlerin değişim ve dönüşüm öncüleri olma potansiyeli bulunmaktadır. Dönüşüm politika ve strateji belirleme süreçlerine gençlerin aktif katılımını sağlayan, onları çözümün bir parçası haline getiren birleştirici, barışçıl ve bütünleştirici politika yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır. Gençlerin kültürel, sosyolojik ve psikolojik bakış açılarının atık yönetimi ve atık dönüşümü temalı politikaların oluşturulmasında dahil edilmesi çok önemlidir.

Bu amaçla bu politika önerisi, Konak'ta yaşayan gençlerin sürdürülebilir, çevre dostu bir şehir ve gelecek için atık yönetimi ve dönüşümü konularını merkez alan politika önerileri oluşturulması sürecine dahil edilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Bu Konu Gençler İçin Neden Önemli?

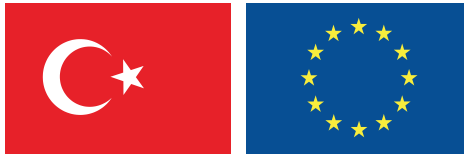
Gençler, hem tüketim alışkanlıkları hem de dijital teknolojilere hızlı uyumları sayesinde atık yönetimi ve atık dönüşüm süreçlerinde kritik bir hedef grup ve aynı zamanda önemli bir değişim aktörüdür. Sosyal medya ve dijital mecralarda güçlü görünürlükleri, onları bilinçlendirme kampanyalarının taşıyıcısı haline getirirken; yerel düzeyde karar alma süreçlerine dahil olmaları, dönüşüm uygulamalarının kalıcı ve yaygın hale gelmesine doğrudan katkı sağlayabilir.

Bununla birlikte, saha gözlemleri ve mevcut kamu hizmetlerine ilişkin değerlendirmeler, gençlerin önemli bir bölümünün atık ayrıştırma, atık toplama ve atık dönüşüm süreçlerine dair bilgi ve farkındalığının sınırlı olduğunu; özellikle tekstil ve teknolojik atıklar gibi yeni nesil atık türlerinde doğru uygulamaların yaygınlaşmadığını göstermektedir. Bu durum, çevresel riskleri büyütmenin yanı sıra, kamusal kaynakların verimsiz kullanımına ve uzun vadede toplumsal sorunların derinleşmesine yol açma potansiyeli taşımaktadır.

Konak'ta 15-35 yaş aralığında 81.900 kişilik (%27) bir genç nüfusun bulunması, ilçedeki sokak, park, okul ve kafe gibi kamusal alanlarda oluşan atık miktarı ve atık üretim alışkanlıklarının bu grubun davranışlarından doğrudan etkilendiğini göstermektedir. Bu nedenle gençlerin dönüşüm süreçlerine aktif katılımının artırılması; eğitim, teşvik ve katılımcı yerel politika araçlarıyla sistematik biçimde desteklenmelidir.

Kaynaklar: 1- Endeksa (2024). Konak İlçesi Demografik Verileri
2- Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016-2023)
3- UNDP Türkiye (2021). Gençlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

Nüfusun artması, tüketim alışkanlıkları ve şehirleşmenin sonucu olarak Konak ilçesinde atık yönetimi ve dönüşüm konusunda çeşitli sorunlar oluşmaktadır. Bu sorunlar; yetersiz atık ayrıştırma altyapısı, toplumda farkındalık eksikliği, atık türlerinin karışık toplanması, atık toplama sistemindeki yetersizlikler, ekonomik ve hukuki teşviklerin eksikliği ve tehlikeli atıkların denetlenmemesi gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu durum çevresel kirliliğe ve sürdürülebilirlik eksikliklerine yol açmaktadır.

1. Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm

Atık yönetimi ve atık dönüşümü, günümüzün en önemli çevresel sorunlarından biri haline gelmiştir. Nüfus yoğunluğu, hareketlilik ve ticari faaliyetlerin yüksek olduğu Konak gibi ilçelerde bu sürecin daha bilinçli, sistemli ve etkin yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda Konak Belediyesi'nin ilçede daha düzenli ve sağlıklı bir şekilde atıkların kaynağında ayrıştırılmasını sağlayacak dönüşüm sistemlerini kurması gerekmektedir.

- Her mahallede **dönüşüm kutularının** (cam, metal, kağıt, karton, tekstil vb.) artırılması ve düzenli olarak boşaltılmasının sağlanması.
- Atık karışıklığının önüne geçmek üzere her atık türü için özel toplama alanları ve kutularının oluşturulması.
- Genç, dinamik ve toplumsal duyarlılığa sahip bireylerle birlikte çalışarak atık yönetimi ve sürdürülebilirlik politikalarının güçlendirilmesi.
- Yerel yönetim ofislerinde ve kurumlarda plastik ürünlerin çevreye zarar vermesini azaltacak sürdürülebilir alternatiflere yönelinmesi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

1.1. Organik ve Çevresel Bazlı Atıklar

Doğal kaynakların sürdürülebilirliği, kent ekosistemlerinin korunması ve çevreye duyarlı bir yaşam kültürünün inşası için, organik ve çevresel bazlı atıkların (yağ, biyoatık, tarımsal atıklar, hayvansal gübre vb.) etkin biçimde dönüştürülmesi gerekmektedir. Konak gibi yoğun nüfuslu ve ticari faaliyetlerin yüksek olduğu bir ilçede bu tür atıkların doğru şekilde dönüşümü yalnızca çevresel değil, aynı zamanda halk sağlığı açısından da önceliklidir. Bu nedenle Konak Belediyesi'nin organik atıkların verimli dönüşümüne yönelik destek mekanizmalarını geliştirmesi ve bu süreçleri kapsayıcı politikalarla teşvik etmesi önem arz etmektedir.

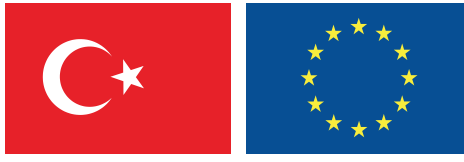
- Mahalle muhtarlarıyla iş birliği içinde evsel yağ atıklarının toplanması ve toplumun bilinçlendirilmesi.
- Yağ atıkları için kolay ve sürekli erişilebilir toplama noktalarının kurulması.

1.2. Tekstil Endüstrisi

Tekstil endüstrisinin çevresel etkileri, su tüketimi, karbon salınımı ve atık üretimi gibi faktörler göz önünde bulundurulduğunda oldukça ciddi boyutlara ulaşmaktadır. İkinci el kıyafet kullanımının yeterince teşvik edilmemesi bu sorunun büyümesine neden olmaktadır.

- Sürdürülebilir giyim pratiklerini destekleyecek kampanyalar düzenlenmesi.
- İkinci el takas ve paylaşım noktalarının oluşturulması.
- Yerel halkı bilinçlendirmeye yönelik atölye ve farkındalık projeleri geliştirilmesi.
- Bit pazarları ve açık pazar alanlarında ikinci el ürünlerin denetimi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

1.3. Teknolojik Atıklar

Günümüzde hızla artan elektronik cihaz kullanımıyla birlikte pil, şarj kablosu, küçük ev aletleri ve diğer teknolojik atıkların doğru şekilde dönüştürülmesi çevresel sürdürülebilirlik açısından kritik önemdedir.

- Konak Belediyesi'nin elektronik atıklar için özel toplama alanları oluşturması.
- Atık türlerine özel ayrıştırma ve dönüşüm altyapısının kurulması.
- Vatandaşların bilinçlendirilmesi, mobil uygulamalar veya belediye hizmet noktaları üzerinden kolay yönlendirilmesi.
- E-atık getiren bireyler için küçük teşvik sistemlerinin geliştirilmesi.

1.4. Geri Dönüşüm Otomatları ve Mobil Uygulama

Atık dönüşüm alışkanlıklarının yaygınlaştırılması ve toplumsal farkındalığın artırılması adına, Konak Belediyesi'nin dönüşüm otomatlarını kullanıma sunması önem taşımaktadır. Bu otomatlarla entegre çalışacak mobil uygulamalar sayesinde bireylerin atık dönüşüm faaliyetlerinden puan veya maddi kazanç elde etmesi teşvik edici bir unsur olacaktır. Ayrıca depozito sisteminin yaygınlaştırılması ve dönemsel vergi muafiyetleri gibi ekonomik teşviklerle atık dönüşümü cazip hale getirilebilir.

- İlçenin belirli yerlerine dönüşüm otomatlarının konulması.
- Dönüştürülen her ürün için belirli bir meblağ veya ödöl verilmesi.
- Mobil uygulamalarla atık takibinin yapılması ve dönüşüm alanlarının haritalandırılması.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

2. Kamu Hizmetleri Politika Önerileri

Konak ilçesi, hem tarihi dokusu hem de yoğun nüfus dinamikleri nedeniyle atık üretimi ve yönetimi açısından kompleks bir kent profiline sahiptir. Ancak bu yapıya karşın sürdürülebilir atık yönetimi konusunda uzun vadeli ve bütüncül bir planlamanın eksikliği çevresel riskleri artırmaktadır.

2.1. Veriye Dayalı Planlama İçin Pilot Mahalle Uygulamaları

Konak'ın demografik ve sosyoekonomik çeşitliliğini temsil eden mahallelerde pilot uygulamalar başlatılarak atık türleri, hacmi ve dönüşüm davranışları analiz edilmelidir. Bu veriler, ilçe geneline yayılacak sürdürülebilir atık yönetimi planlarının temelini oluşturmaktadır.

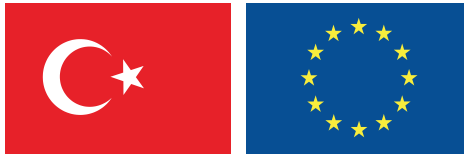
2.2. Geri Dönüştürülmüş Malzeme Kullanımının Kurumsallaştırılması

Konak Belediyesi tarafından yürütülen tüm altyapı ve üstyapı projelerinde dönüştürülmüş malzeme kullanımı zorunlu hale getirilmeli; bu uygulamaları benimseyen özel sektör aktörlerine Yeşil Sertifika gibi teşvikler sağlanmalıdır.

2.3. Asbest ve Tehlikeli Atık Denetimi

Özellikle bina yıkım ve kentsel dönüşüm süreçlerinde ortaya çıkan asbest içeren molozların doğrudan halk sağlığını tehdit ettiği dikkate alınarak, bu tür atıklar için özel denetim ekipleri ve yönetmelik bazlı prosedürler oluşturulmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık
Yönetiminin Yetersizliği ve Geri
Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

2.4 Yeni Yapılaşmalarda Çevresel Standartların Zorunlu Hale Getirilmesi

Yeni ruhsatlandırılan tüm yapılaşmalar için çevre dostu kriterlerin (karbon ayak izi, su tüketimi, enerji verimliliği) teknik raporlamayla belgelenmesi zorunlu tutulmalıdır. Bu kriterleri sağlayan projelere vergi indirimi gibi teşvikler sunulmalıdır.

2.5 Yönetişimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

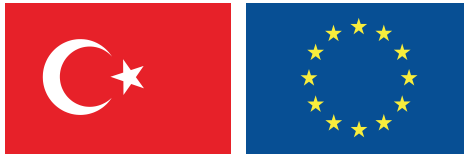
Atık yönetimi, yapı ruhsatları ve hafriyat izinleri gibi süreçler çevrimiçi izlenebilir sistemler üzerinden halka açık hale getirilmelidir; böylelikle kamuoyunun sürece katılımı ve denetimi sağlanabilir.

3. Atık Yönetimi Eğitimi Politika Önerileri

Atık dönüşüm süreçlerinin başarısızlığı çoğunlukla teknik altyapı eksikliklerinden ziyade toplumsal farkındalık ve bireysel sorumluluk bilincinin yeterince gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Konak ilçesinde gözlemlenen; hanelerde atık ayrıştırma bilincinin düşüklüğü, kompost kültürünün yaygın olmaması, elektronik atıkların doğru şekilde toplanmaması ve dönüşümle ilgili yaygın yanlış bilgilerin dolaşımı, eğitim temelli çok boyutlu bir stratejiyi zorunlu kılmaktadır.

Bu kapsamda Konak Belediyesi öncülüğünde geliştirilecek bir “Atık Dönüşümü ve Sürdürülebilirlik Eğitimi Ulusal Uyum Programı”; okul düzeyinden yetişkin eğitime, dijital medya kampanyalarından yerel üretici destek programlarına kadar çok katmanlı bileşenler içermelidir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Atık Yönetiminin Yetersizliği ve Geri Dönüşümün Enerji İhtiyacı

Sonuç

Bu politika önerisi, İzmir'in Konak ilçesinde atık yönetimi ve atık dönüşüm uygulamalarının gençlerin aktif katılımıyla nasıl daha sürdürülebilir hale getirilebileceğini ortaya koymaktadır. İlçedeki dönüşüm altyapısı yetersizlikleri, yanlış ayrıştırma alışkanlıkları ve özellikle tekstil ile elektronik atıkların yönetim eksikliklerine çözüm olarak; gençlerin dijital okuryazarlığını ve gönüllülük potansiyelini merkeze alan yenilikçi uygulamalar sunulmaktadır.

Öneriler; dönüşüm kutularının artırılması, mobil uygulamalarla atık takibi, ödüllendirme sistemleri, gençlik atölyeleri, topluluk kampanyaları, mahalle bazlı katılım mekanizmaları, tekstil ve e-atık toplama istasyonları, dönüşüm otomatları kurulumu, organik atık ayrıştırma sistemleri ve çevresel kriterlere göre ruhsatlandırma süreçleri gibi çok boyutlu ve uygulanabilir çözümler içermektedir. Bu yaklaşım, Konak'ta hem çevresel sürdürülebilirliği güçlendirecek hem de gençlerin katılımıyla toplumsal dayanışmayı artıracaktır.

Kaynaklar: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Belediye Su ve Atıksu İstatistikleri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Denizlerimizin Durumu Raporları İzmir Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Altyapı Faaliyet Raporları Endeksa, "Konak Demografi Analizi"

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İKLİM İÇİN GENÇLİK HAREKETİ YOUTH ACT4CLIMATE

Bu Politika Önerisi Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle "Sivil Katılım Hibe Programı" kapsamında hazırlanmıştır. Bu metin içeriği yalnızca Sosyal İklim Derneği sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

www.youthact4climate.org

